

(א) [נעיל: ב: וש"ת, ג: צ] ובה"ג, (א) י"ל אמר, (ב) גדל'ל דלמרין,

תורה אור השלם

1. ורש"י הרביעיית יהיה כל פרוי קודש הלוויים ויקרא יד כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופירות כי של שנה הרביעית מיד. י"ב כלומר קודם ט"ו בשבט: (ב) ד"ח בן שנים כו' אף בשנים י"ב פי' מלא חמי' תמים בכל אחד ואחד וכתיב תמימים משמע שהשנה אותם לגמרי דכשם שהשנה אותם בתמות השנה אותם אף בשנים וא"ל בן שני שנים למכשש בן שנה א"ל בן שמי שנים הוא אף עגל בן בקר בן שנים וכ"ל להדיא בתורת הכניס תמים תמימים אף בשנים ע"ש דף י"ג

ופירוש נטיעה זו אסורים כו'. ואף על פי שאמרנו עלתה לו שנה אס אסורים כו' ופירות להחר ר"ה של שנה (א) שלשית מיד עדיין אסורין הן עולמית משום ערלה שאע"פ שר"ה תשרי לנטיעה ט"ו בשבט ר"ה לאילן חו ככר נעשית אילן לפיכך אין שנתה מתחדשת לאלת מדי ערלה עד ט"ו בשבט אבל משם ולהלן אס יחנטו זה פירות דין רבעי עליהם לאכול בירושלים וצט"ו לשנה הזאת יאלו מדי רבעי פירות החנוטים זה מכלל ואילך לכן העילו לה ל' שלפני ר"ה שממחר התירה מט"ו בשבט ועד ר"ה: **מלא הני מילי** ששנות ערלה ורבעי נמשכין לאסור פירות החנוטים קודם ט"ו בשבט לאחר שכלו שלש שני ערלה: **ומטו זה**. יש מטין ומכריעין בשמועה זו לאומרה משמיה דרבי ינאי: **וצננה הרביעית**. וי"ו מוסקי על ענין ראשון יהיה לכס ערליס אף בתוך שנה הרביעית: **וצננה החמישית**. תאכלו את פרוי מוסקי על ענין רבעי דלקי מנייה: **פעמים שברביעית**. כגון אס מיהרו פירותיו לחנוט ברביעית לפני שבט ועדיין אסורים משום ערלה אסורין בהנאה עולמית: **פעמים שחמישית כו'**. כגון פירות שחנטו זה קודם שבט טעוין חלול

אבל אס יחמרה חניטתה עד לאחר ט"ו בשבט אין בהן אסור: **נימא**. הא דקתי לעיל פחות מלי יוס לא עלתה לו שנה דלא כרבי מאיר: **עגל בן שנה**. דכתיב (ויקרא ט) עגל וכבש בני שנה: **בן בקר**. של שמיני למלוואיס שנאמר (שס) קח לך עגל בן בקר לחטאת: **בן ששים**. שנאמר קח לך עגל בן בקר ואיל לעולה תמימים. והכי תיאל לה בתורת כהנים שהנה בן בקר ואיל לעולה תמימים אף בשנים (ט): **פרי**. אפילו כתב פר בן בקר לא נקרא פר בפחות מג' שנים: **כי קאמר ר"מ בסוף שנים**. כגון יוס אחד בשנה שלישית שהיא סוף הכשר שנותיו של פר: **אבל נסחלת שנים**. כגון שנה ראשונה של נטיעה שהיא חמילת מנין שני ערלה לא אמר: **ומה נדה שאין חמלת היום עולה לה בסופה**. שנאמר (שס טו) שבעת ימים תהיה בנדתה תהא בנדתה כל ז' ולא תאמר מקצת יום שביעי ככולו ותטבול ביום: **סוף היום עולה לה נסחלתה**. שאם ראתה סמוך לשקיעת החמה עולה לה יום זה ז' ימי נדה ואינה זריכה למנות אלא ז' והוא. וצננה דאורייתא קאמר שאינה זקוקה לנקיים שלא הזריכה תורה ספירת ז' נקיים אלא לצנה אבל לנדה אפי' ראתה כל ז' ופסקה עם שקיעת החמה טובלת לערב ומיהו עכשיו החמירו בזנות ישראל על עמלם להחיוין בספק וצות לטעון ז' נקיים בלא דס ואין יוס שפוסקת זו עולה לה למנין ז'. והרבה טעו בשמועה זו ללמוד מכלל נספור יוס שפוסקת זו למנין ז' נקיים שהיו מפרשים סוף היום עולה לה בתחלתה דסוף יוס שפוסקת זו עולה לה ראשון לז' נקיים חו מדת צנות כותיים הוא ששנינו בהן (מה דף גכג). יוס שפוסקת זו סופרת למנין ז': ה"ג שנים **סיום אחד עולה להם בסופו כו'**. שנים הקצובין לכל דבר שיוס אחד עולה להן בתחלת שנה אחרונה בסוף שנים הקצובות לדבר: אינו

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

י.

עין משפט
נר מצוה

ופירות נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט. דנהי לנטיעה ר"ה תשרי לענין ערלה לאילן מיהא ט"ו בשבט כדלרש רבי ינאי מדכתיב וצננה הרביעית וצננה החמישית והא דקבעי שבט ר"ה הואיל ויאלו רוב גשמי שנה כדאמרין לקמן (דף יד.) מ"מ נפקא מינה צמאי תשרי ר"ה לענין נוטע לז' יוס לפני ר"ה דעלתה לו שנה ולא אזלין צמר ט"ו בשבט למנות לז' יוס לפני ט"ו בשבט ויש הלכות גדולות שכתוב צהס ופירות שנה רביעית צמר דפריק להו אסורין עד דנפקא ועיילא חמישית וצבוש הוא דצהני לא איירי שצמעתין כלל דאמתן שחנטו ברביעית קודם ט"ו בשבט אסורין לעולם והחנוטין ברביעית אחר ט"ו בשבט שרו לאחר פדייה לאלתר וצננה של אספמילא כתוב ופירי דפרדס דשנת ארבע אסירי עד דפריק להו: **הא אמר ר' יוס אחד בשנה חשוב שנה**. השתא לא ידע הא דמסקיין לבסוף דלי לקליטה: **בן בקר** חדש ויום אחד. סתם פר בן שלש דקמני סיפא והאזי יוס אחד משום דיוס אחד בשנה חשוב שנה ולר"א לז' וכל אותו יוס לז' אין דינו לא כבן בקר ולא כפר מדי דהוא אפלטג בסוף פ"ק דחולין (ד) גכג. ושם) דאזכרין או לרביי ושמו החס שאני מדקמני צפ"ק דפרי (משנה א) דבן י"ג חדש אינו כשר לא לאיל ולא לכבש ולא קמני הכי גבי פר ולא לכל מילי אמרינן דיוס אחד בשנה חשוב שנה דיש דברים דאפילו מעת לעת צענין כדתנן צפ"ו יאלו דופן (מה ד' מה) בן ט' שנים ויוס אחד בן י"ג שנה ויוס אחד צת י"ב שנה ויוס אחד דאומו יוס אחד כדי להשלים מעת לעת דצבת ג' שנים ויוס אחד פליגי תנאי בגמ' (שס ד' מד): דלר"מ אפי' צבת שמי שנים ויוס אחד מתקדשת בציאה דכבש ג' שלימות דמיא דיוס אחד חשוב שנה וחכמים צעו צת ג' ויוס אחד דמעט לעת צענין: **עגל חתם בן שנה בן בקר בן שתיים פר בן ג'**. ע"כ בן בקר בן שנים דקאמרין היינו עגל בן בקר ולא פר בן בקר כדמוכח בתורת כהנים גבי פר כהן משיח דתניא פר יכול אפילו זקן ת"ל בן אי בן יכול קטן ת"ל פר הא כיצד בן ג' כדברי חכמים ר"מ אומר אף בן ארבע בן חמש כשרים ותינה דתנן צפ"ק דפרי (משנה ב) ר' יוסי הגלילי אומר אף פרים בני שמים שנאמר ופר שני בן בקר תקח לחטאת ותזריא אף בני ג' ר"מ אומר אף בני ארבעה וחמשה כשרים אלמלא מכשיר ר"מ צפר אפילו בני שתי שנים דהא מוסקי ארבי יוסי הגלילי והכא משמע מדעגל בן בקר לר"מ בן שנים פר בן בקר בן ג' אבל פחות מכן ג' לא וי"ל דאף דקאמר ר"מ במסכת פרה (שס) ארבען קמי ולא אר' יוסי הגלילי ובתורת כהנים מתיי דר' יוסי הגלילי צמר מילתא דר"מ וחכמים ורבען דהתם לאו רבען דפרי:

ולאין ק"ו הוא ומה נדה. מריש פירקין ל"ק מדי דכפרישית התם (ד' ב: ד"ה צכג): **לשנים** שיום אחד עו"ה להם בתחילתן אינו דין שיום אחד עו"ה להם בסופן. האי תחילתן היינו תחילת שנה וסוף חשבון והאי סופן היינו סוף שנה ותחילת חשבון וא"ת וזה תוכיח שהיא איפכא מנדה שאין סוף היום עולה לה בתחילתה שזהו מנהג דר"מ וחכמים ורבען דהתם לאו רבען דפרי:

כותים כדאיתא בריש פרק צנות כותים (מה ד' גכג. ושם) דיוס שפוסקת בן הכי מדפריק צפרק צתרא דנדה (ד' טז). ורצ ככותאי אמרה לשמעתיא ואפ"ה תחילת היום עולה בקופה לר' יוסי צפרק כיצד אזלין (פסחים ד' פא). דאמרין מקצת היום ככולו דלא מצי למשכח עומאת התהום דזבה משום דאין סותרת למפרע ואינה מטמאה אלא מכלל וזהו גדולה נמי לא משכחת אלא בשופעת או צרואה שני בין השמשות וי"ל דהאי ק"ו דהכא לרבען ולא לרבי יוסי מיהו אפילו לרבען קמיא דנהי נמי דלכי חזיא שביעיה מטמאה למפרע מ"מ כיון דשריא לשמש לאחר טבילה מיד מדאורייתא אי לאו משום דאסרו רבען שמה תבא לידי ספק כדאמרין צפרק צתרא דנדה (ד' עב. ושם) ע"כ עולה לה תחלת היום דאי לאו הכי וספרה לה ז' ימים ואחר תטהר אמר רחמנא (ויקרא טו) וליכא ונראה דלא דמיא וזה להני דהא אימים נקיים קפיד רחמנא והיאך יעלה סוף היום והרי אין יוס זה טהור דכבר ראתה ואע"פ דצומרנת יוס סוף היום עולה כמו שאפרש שאני התם דספירת אחד לאחד נפקא לן בסוף נדה (דף עג.) מדכתיב יהיה אצל הכא אחר תטהר כתיב דדרשינן שלא תהא עומאה מפסקת אצל תחלת היום דין הוא שיעלה בסופה דכל כמה דלא ראתה הרי הוא טהור וא"ת ואמאי דחיק לאשכוחי וזה גמורה לר' יוסי צרואה צמי צין השמשות הא משכחת לה צרואה צלילות דספירת לילה לאו ספירה היא כדאיתא צפ"ב דמגילה (ד' כ. ושם) וי"ל דדחיק אצבה ציממי משום דכתיב כל ימי וצבה דמהאי טעמא אל"ר' שמעיה לר' אבא בסוף נדה (שס) אימא ציממי תהוי וצבה צלילות תהוי נדה וצפ"ק דהריות (ד' ד.) נמי גבי דקוקים דאמר ז' וצבה לא הוי אלא ציממא ומיהו לא יתכן דאם כן הוה ליה לפרושי ולימא וצבה ציממי היכי משכחת לה ועוד דכי מגני דרואה

גב א מיי פ"ט מהל' נטע רבעי ה' (ו) [ט] י סמג עשין (קלט) [קלו] טוש"ע י"ד סי' רלז סני' ד ה: גב ב מיי פ"א מהל' מעשה הקרנות ה' ד סמג עשין קפג:

רבינו הנגאל

(פחות) ופירות נטיעה זו אסורין עד יוס חמשה עשר בשבט, אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי. מנא לן דכתיב שלש שנים יהיה לכם ערליים לא יאכל רבשנה הרביעית יהיה כל פרוי, מדקא מטיק לא יאכל ובשנה הרביעית, ולא מפסיק הי שמינן מינה פעמים שבת רביעית ואסורין משום ערלה, כגון שנטע פחות משלשים יום לפני ראש השנה. והא (דחגן) דהנו רבנן דלא כר' מאיר, דאי ר' מאיר האמר יוס אחד בשנה חשוב שנה, דתניא פר האמור בתורה סתם בן עשרים וארבעה חדש ויום אחד דברי ר' מאיר. ודחינן אפילו תימא ר' מאיר לא אמר ר' מאיר יוס אחד בשנה חשוב שנה אלא בסוף שנה כדתנן בן כ"ד חדש ויום אחד, תחשוב לו יוס להשלימו שלש שנים. אבל בתחלת שניו, כגון האי נטיעה וכו' צא בה שלשים יום בעי לעלות לו שנה. אמר רבא ק"ו, ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה בסופה, פיר' יוס שביעי לנדחת אסורה כל היום שנאמר שבעת ימים תהיה בנדתה וקומא לן תהיה בנדתה כל שבעה, (א) כל יום השביעי, ולא אמרינן מקצת היום ככולו, ואמרין מקצת היום ככולו בתחילת נידתה, שאם ראתה שעה אחת מן היום משלמת ששה ימים אחרים וטהורה היא. שנה שיום אחד עולה לה ז' בסוף שני,

(א) אולי י"ל דכתיב שבעת ימים תהיה צננתה תהא נמנמא כל שבעה כל יוס כו'. (ב) נראה דתקור כאלו יז"ל עולה לה בסוף שנים שיום אחד עולה לה בסוף השנים וכי